

kraka

Danmarks uafhængige tænketank

Konference om "governance", d. 7.5 2014

Er reguleringsregimet robust ?

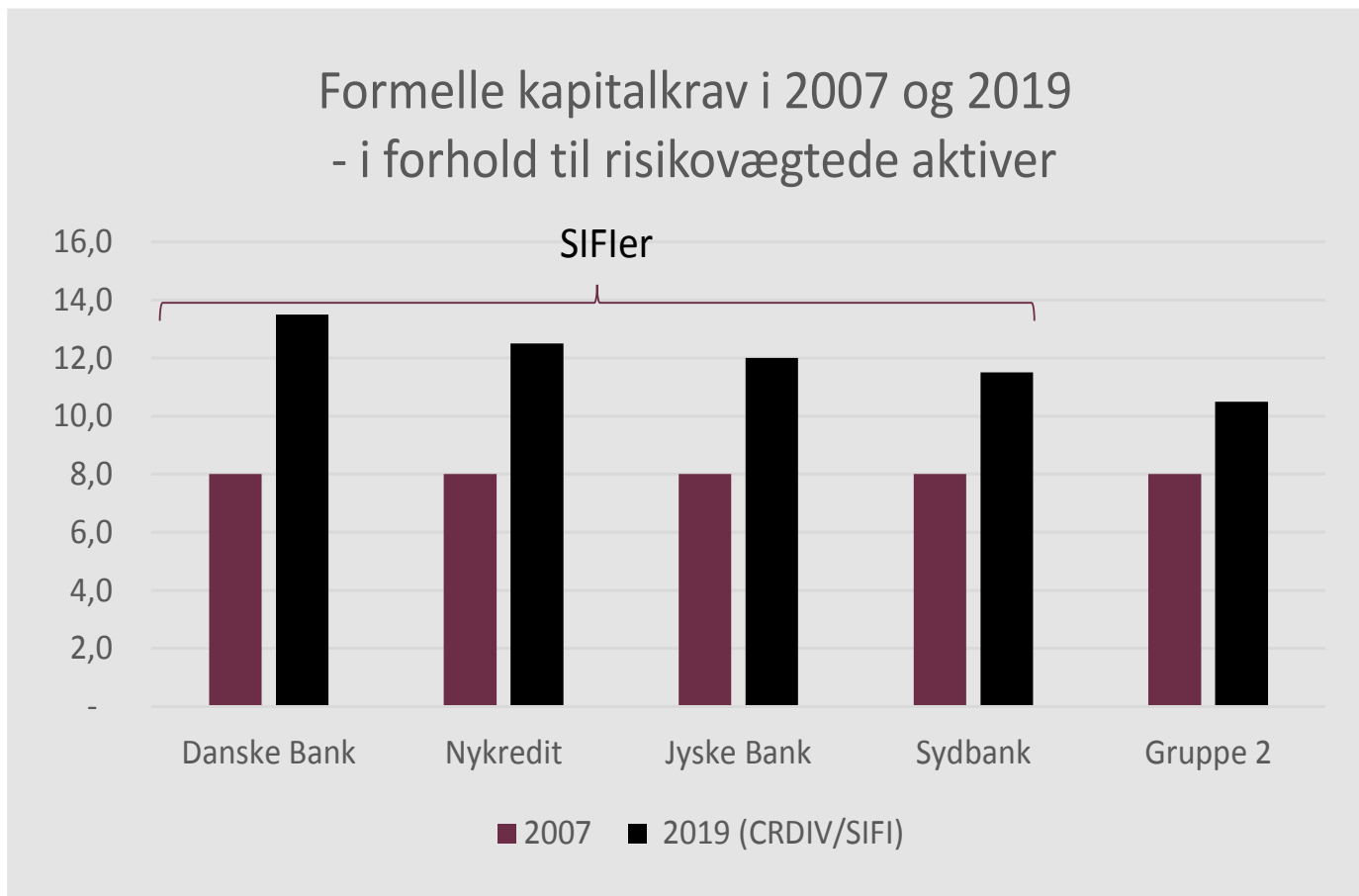
Kapitalkrav ?

Økonomisk tilskyndelse til at tage mindre risiko (polstre sig) ?

”Command-and-control” - Finanstilsynet, krav til governance osv ?

Ekstern revision

Hvor meget er kapitalkrav øget?

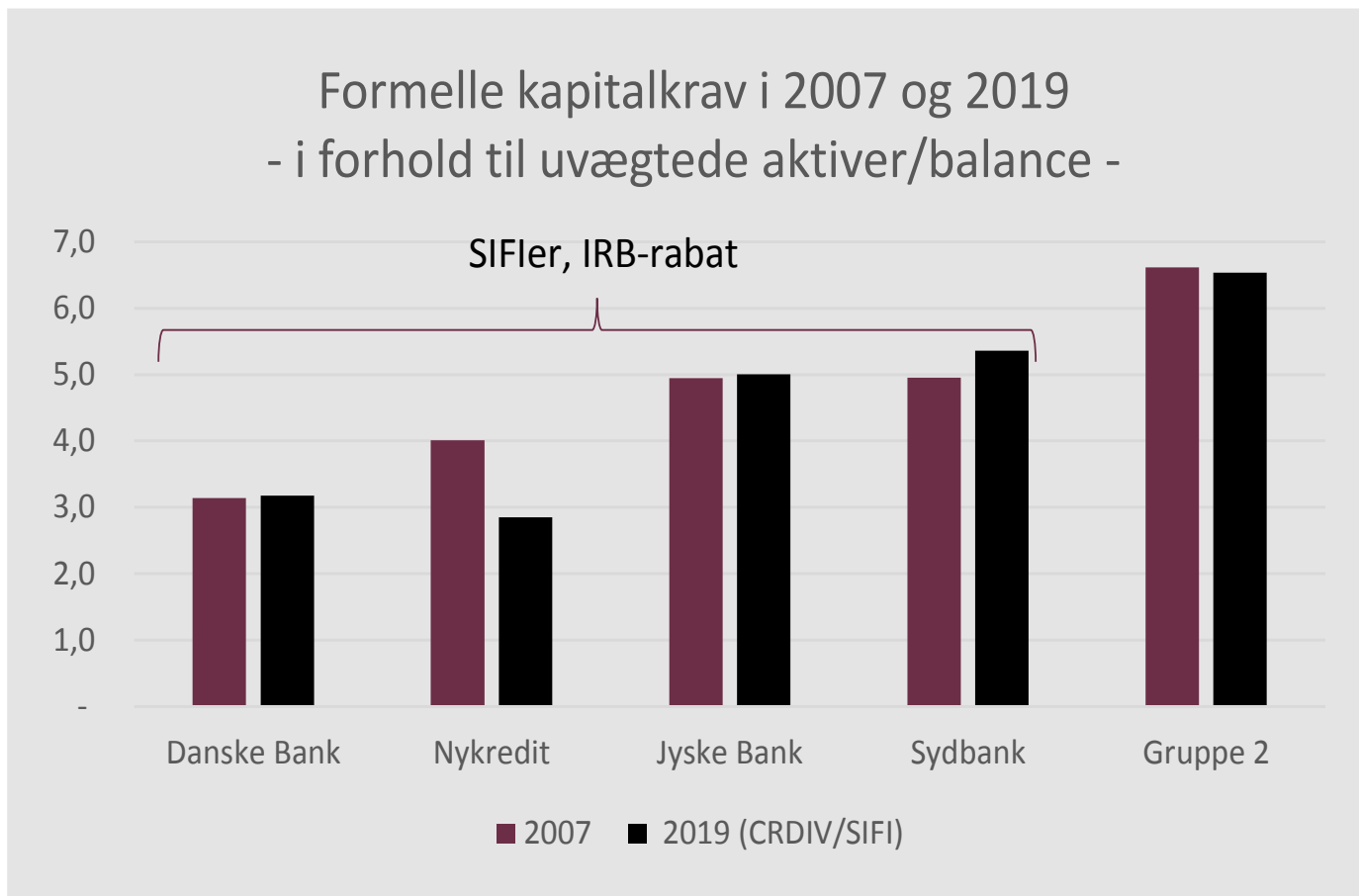

Anm. Søjle-I krav, Sifi-tillæg og kapitalbevaringsbuffer, jf. SIFI-aftalen. Dvs. ekskl. søjle 2 og kontracyklisk.

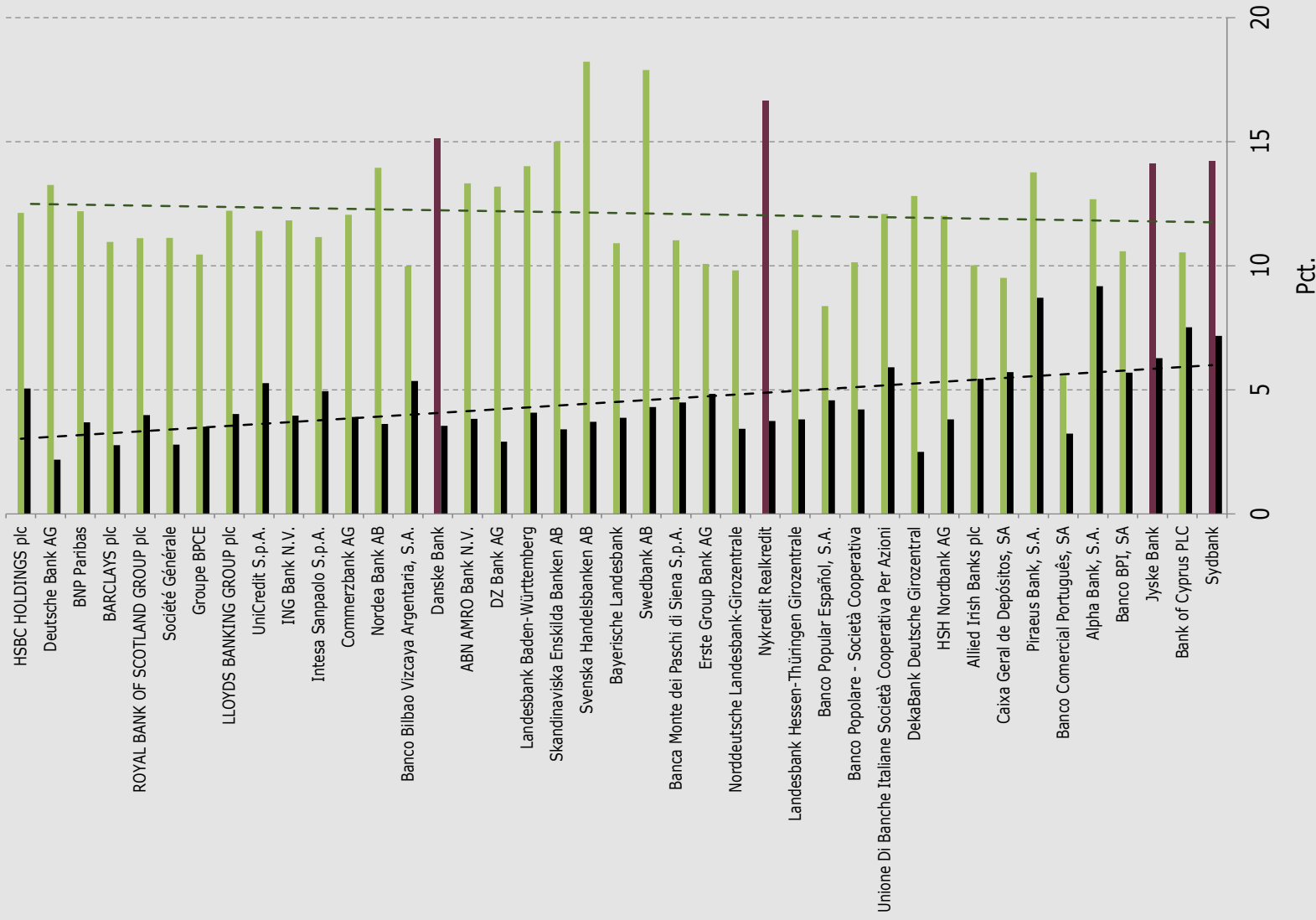
To problemer: Overgang til IRB 07/08 og sammenlignelighed

Hvor meget er kapitalkrav øget?

Bemærk: eksklusiv kontracyklisk og søjle II (begge år) og eks. krav om øget tabsabsorberende evne mv.

Anm. Søjle-I krav, kapitalbevaring og sifi-krav, jf. SIFI-aftale. Nye krav til kvalitet af egenkapital er ikke medregnet. 2019-krav opgjort med udgangspunkt i gennemsnitlige risikovægte i 2013. Søjle II krav og kontracyklisk indgår ikke.

■ CET1 ift. RWA, danske banker ■ CET1 ift. RWA ■ CET1 ift. samlede aktiver

Er reguleringsregimet robust ?

Kapitalkrav ? **Ikke noget tigerspring**

Økonomisk tilskyndelse til at tage mindre risiko (polstre sig) ?

”Command-and-control” - Finanstilsynet, krav til governance osv ?

Forhold der påvirker SIFlers tilskyndelse til at tage risici/polstre sig (og som kapitalkrav mv. bl.a. skal modvirke)

- Indskydergaranti (fordoblet!)
- Implicitte garantier for SIFler ?
- Muligheder for at belåne aktiver i Centralbankerne - særligt i krisetider
- Selskabskat favoriserer gældsfinansiering

=> Behov for polstring kan i PI/markedet opfattes som rel. begrænset, fordi staten/diverse regler begrænser konkursrisiko (risiko bæres af andre)

=> Det opfattes som omkostningsfuldt at øge egenkapitalandelen

=> Lav egenkapital kan øge risikoapetitten (begrænset hæftelse). Øger risiko for statsfinansielle problemer, og pludselige opbremsninger i kredit.

=> Ikke noget – regeldrevet - regimeskift for SIFler ift. at polstre sig/tage mindre risici (ift. før krisen).

=> PI vil givetvis (når ro lægger sig) have en økonomisk tilskyndelse til at gå tæt på de grænser som sættes af FT mv.

Er reguleringsregimet robust ?

Kapitalkrav ? **Ikke noget tigerspring**

Økonomisk reg.bas. tilskyndelse til at tage mindre risiko (polstre sig) på sigt ? **tjaa**

”Command-and-control” - Finanstilsynet, krav til governance osv ? **Fuld havre !**

”Command and control”-regulering - eksempler:

- * Governance: Fra ”følg eller forklar” (Komiteen for god selskabsledelse) til lovfastsatte minimumsstandarder. Bl.a. med henblik på at styrke FTs instrumenter
- * Skærpede Individuelle fit- and proper krav (FT kan udskifte medlemmer af ledelse)
- * Tilsynet kan ændre bestyrelsens sammensætning, hvis tilsynet finder, at kompetenceniveauet ikke er i overensstemmelse med forretningsmodellen. Nye medlemmer af direktion/ bestyrelse skal godkendes i tilsynet.

”Command and control”-regulering - eksempler:

- * Governance: Fra ”følg eller forklar” (Komiteen for god selskabsledelse) til lovfastsatte minimumsstandarder. Bl.a. med henblik på at styrke FTs instrumenter
  - * Skærpede Individuelle fit- and proper krav (FT kan udskifte medlemmer af ledelse)
  - * Tilsynet kan ændre bestyrelsens sammensætning, hvis tilsynet finder, at kompetenceniveauet ikke er i overensstemmelse med forretningsmodellen. Nye medlemmer af direktion/ bestyrelse skal godkendes i tilsynet.
  - * skærpede kollektive krav til bestyrelse og ledelse (bekendtgørelse om ledelse og styring af pengeinstitutter), herunder til hvordan driften i virksomheden skal organiseres. (forretningsgange, funktionsadskillelse, risikostyring, kontroller osv.)
  - * Tilsynet kan give påbud om ændringer i bestyrelsens forretningsorden i hvert enkelt institut (krav afhænger af finanstilsynets vurdering af forretningsmodel og risikoprofil).
  - * Tilsyn kan give påbud (vil kunne?) stille krav om funktionsadskillelse/strukturelle ændringer i PI, hvis det vurderes at en genopretningsplan ikke er realistisk
- og meget andet .....FT er kravlet langt ind i bestyrelseslokalet.

Command-and-control reguleringsregimet:

- Konfliktfyldt – PI vil teste grænser for tilsynet (pga økonomi) og tilsyn bør gå til makronerne (givet den øvrige regul. og samf. øk. omk ved SIFI-sammenbrud).
- Høj regelkompleksitet/mange proceskrav (små inst. er udfordret) – høje compliance costs i institutterne.
- Mange diskretionære elementer i tilsynets praksis - svært for udenforstående at få oplysninger om/forstå praksis, risikerer at mindske opbakning.
- Det er blevet vanskeligere at varetage fx bestyrelsesarbejde på forsvarlig vis – risiko for større inf. assymetri ift. daglige ledelser/fejl/dårlige beslutninger pga. manglende øveblik osv.
- IRB, implicitte garantier ift. SIFT-kapitalkrav, og compliance costs kan medføre sektorkonsolidering (risiko for mere SIFI/konkurrenceforvridende.)
- For PI må regimet administrativt være meget bøvlet (men har selv bedt om det)

Robusthed når det bliver hverdag igen ?

- politisk opbakning til FT-praksis også når konjunkturerne boomer ? Let at angribe for "detailstyring" – og for de fejl, som uundgåeligt begås undervejs.
- Asymmetrisk information – FT ved meget men langt fra alt (NETS?). Svær opgave når/hvis institutternes økonomiske incitament trækker i af retning for lav polstring mv.
- Risiko for fortsat konjunkturmedløb (igen?)
- Men meget udestår. Indfasning af fx LCR, systemisk risikoråds betydning og kontracyklisk buffer/andre makroprudentielle instrumenter, gearingsmål ift. risikovægte, impl. af BRRD, evt. bankunion, EU forslag om strukturelle reformer af PI osv ?

Ekstern revision er vigtig:

- Skal bl.a. sikre at regnskaber mv. er retvisende - ”offentlighedens kontrollant”. Troværdig information til investorer mv./markedet
- Regnskabstal mv. ligger til grund for arbejdet i Finanstilsynet, stress-tests osv - dvs. beslutninger vedrørende finansiel stabilitet

Overordnet udgangspunkt:

Ledelsen i PI har ansvar for regnskab/ledelsesberetning mv.

Blank påtegning skal signalere, at et regnskab mv. er retvisende og i overensstemmelse med loven og gældende standarder, på det tidspunkt hvor regnskabet udarbejdes. *Ikke* udtryk for, at en virksomhed er sund, eller at den i alle scenarier overlever de næste 12 måneder.

Supplerende bemærkninger: Afgives i enighed med ledelsen i PI

Påtegning med forbehold: Uenighed med ledelse i fremstilling el. manglende revisionsbevis.

Krisen har forøget forventningskløft mellem offentlighed og ekstern revision:

I udlandet.....

- **Lehmann Brothers** fremlagde i januar 2008 sit årsregnskab for 2007 med en revisionspåtegning uden forbehold eller supplerende oplysninger. Virksomheden indsendte sin konkursbegæring i september 2008.
- **Bear Stearns**, som var USA's 5 største investeringsbank, kunne sidst i januar 2008 fremlægge et årsregnskab for 2007 med en revisionspåtegning uden forbehold eller supplerende oplysninger. Den 14. marts blev virksomheden solgt til JP-Morgan med statsstøtte.
- Samme billede tegner sig for de fleste andre store finansielle institutter, som blev nødlidende. **Northern Rock, Fannie Mae og Freddie Mac, Dexia, og Citi group**
- "Big four" står for (langt hovedparten) af MFI i hele vestlige verden - inklusiv Danmark.

I DK.....

Ekstern revision af 12 institutter, som blev overdraget til FS

Tabel 7 Revisionspåtegninger af årsregnskaber af pengeinstitutter overdraget til Finansiell Stabilitet

	Påtegning			Overdraget til FS Antal institutter
	Blank	Supplerende oplysninger	Forbehold	
	Antal institutter			
2000	12 ud af 12			0
2001	12 ud af 12			0
2002	12 ud af 12			0
2003	12 ud af 12			0
2004	12 ud af 12			0
2005	12 ud af 12			0
2006	12 ud af 12			0
2007	12 ud af 12			0
2008	8 ud af 10	Fionia og Amagerbanken	Fionia Bank	2
2009	6 ud af 7		Capinordic	3
2010	4 ud af 5	Amagerbanken		2 ¹
2011	2 ud af 2			3
2012 ²				2

1) EIK bank Færøerne overdrages også til FS i 2010, jf. tabel 6, men indgår ikke i denne oversigt.

2) I 2012 er alle tolv nødlidende institutter overdraget til FS inden regnskabsoffentliggørelse

Kilde: Institutternes regnskaber og Finanstilsynet.

PI i FS

- Ingen supplerende bemærkninger (dvs. ikke behov for at henvide til særlige forhold) til og med 2007
- Blanke påtegninger i de fleste tilfælde helt frem til 2007-regnskaber - og for de fleste frem til de blev overdraget til FS
- Flere tilfælde med kraftige nedskrivninger i forlængelse af FT inspektioner efter år 2007 (hvor alle opfyldte formelle krav)

Advokatundersøgelser (partsindlæg)

- 12-advokatundersøgelser. Muligt erstatningsansvar i 7 sager. I en af disse 7 sager går ekstern revision helt fri (og i et enkelt tilfælde revisionsnævn). Sager ikke afgjort
- Den (ifølge advokatundersøgelserne) utilstrækkelige revision er især sket i perioden med stærk vækst i bankens aktiviteter, stigende aktiekurser og pæn indtjening - dvs. i højkonjunkturårene (som undersøgelserne fokuserer på).
- Samlet - ingen smoking gun/grundlaget præget af selektion - men.....

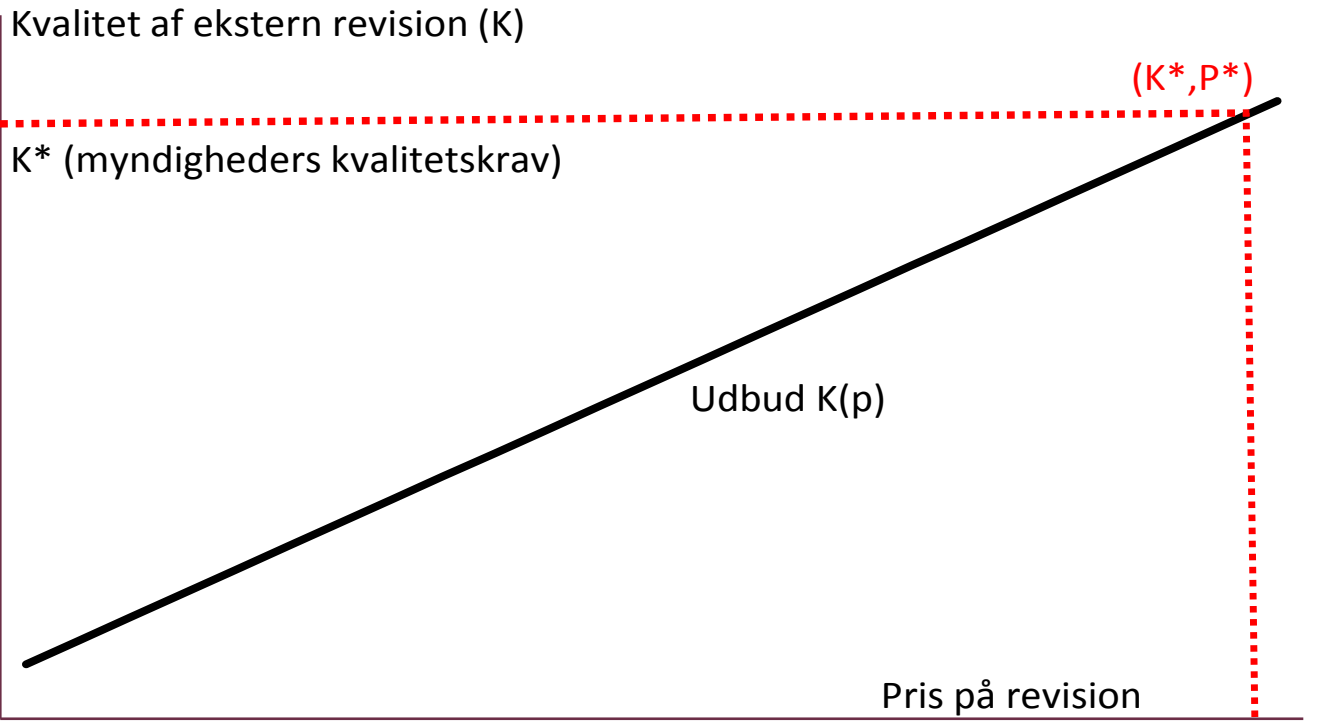
Kvalitet af ekstern revision (K)

K^* (myndigheders kvalitetskrav)

(K^*, P^*)

Udbud $K(p)$

Pris på revision

Myndigheder mv. – krav der skal sikre kvaliteten (k*)

- Omfattende proceskrav til ekstern revision (mere end for andre virks.)
- Lovkrav til revisorerers uafhængighed.
- Ændret revisoruddannelse/efteruddannelseskrav.
- Certificeringsordning
- Sanktioner (revisornævnet/cevile retssystem)
- Revisorerers faglige stolthed, renome

”Command og control” presser k* opad – men hvad med p* ?

problem: svært løbende at måle kvaliteten af ekstern revision.

Kvalitet af ekstern revision (K)

K^* (myndigheders kvalitetskrav)

(K^*, P^*)

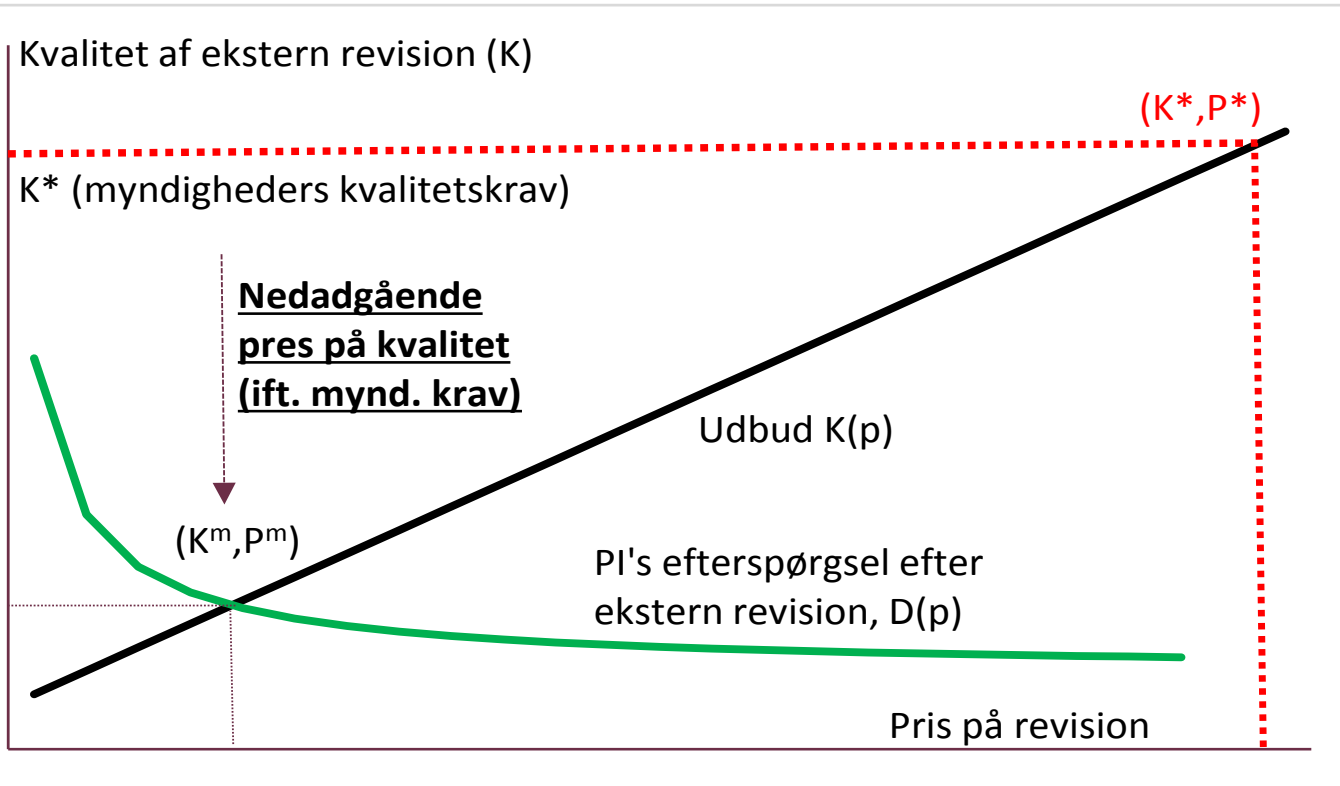
Nedadgående
pres på kvalitet
(ift. mynd. krav)

(K^m, P^m)

Udbud $K(p)$

PI's efterspørgsel efter
ekstern revision, $D(p)$

Pris på revision

Markedsstruktur (nogle hovedtræk)

- ”Klienten/SIFlerne betaler” for ekstern revision (efterspørger næppe den kvalitet myndighederne ønsker – givet prisen).
- Konkurrence på pris ? (*hyr mig – jeg er superkristisk og alt tjekkes til bunds, som myndighederne ønsker det. Jeg giver kun blank påtegning hvis alt er fuldstændigt i orden – til gengæld er jeg dyrere end de andre*)
- Revisionsfirmaer sælger andre ydelser til de kunder, de reviderer (Non Audit Services) – NAS udgør typisk 35-50 pct. af samlet revisorhonorar i SIFler. (*Interessekonflikt – vi er kun mennesker*)
- Stabile klientforhold – i årene 2000-2012 er alle SIFler revideret af samme revisionsfirma (ingen udskiftning - nogle har i perioder anvendt to firmaer)

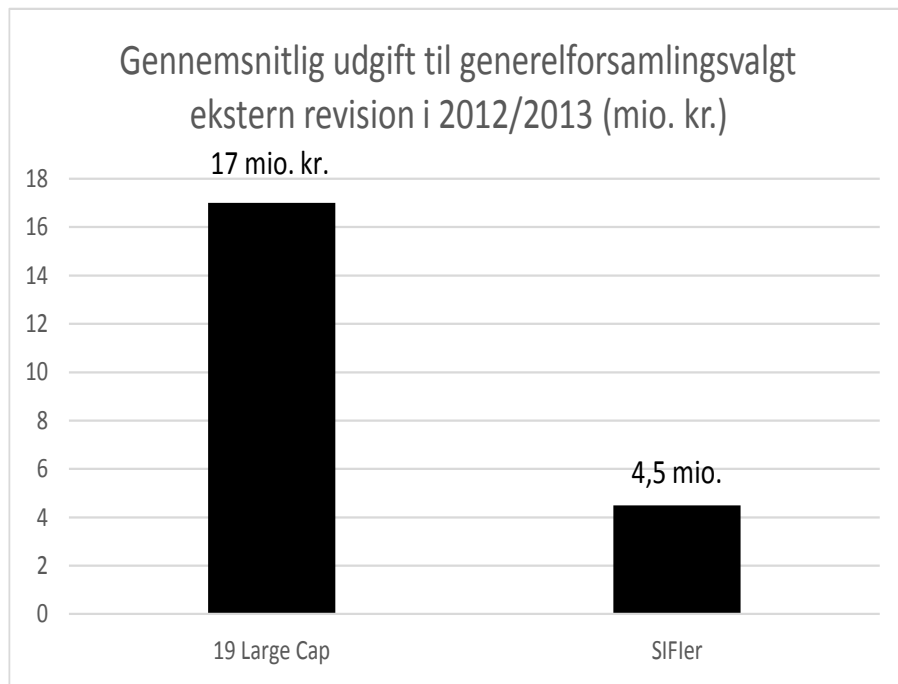
Markedsstruktur (nogle hovedtræk)

- ”Klienten/SIFlerne betaler” for ekstern revision (efterspørger næppe den kvalitet myndighederne ønsker – givet prisen).
- Konkurrence på pris ? (*hyr mig – jeg er superkristisk og alt tjekkes til bunds, som myndighederne ønsker det. Jeg giver kun blank påtegning hvis alt er fuldstændigt i orden – til gengæld er jeg dyrere end de andre*)
- Revisionsfirmaer sælger andre ydelser til de kunder, de reviderer (Non Audit Services) – NAS udgør typisk 35-50 pct. af samlet revisorhonorar i SIFler. (*Interessekonflikt – vi er kun mennesker*)
- Stabile klientforhold – i årene 2000-2012 er alle SIFler revideret af samme revisionsfirma (ingen udskiftning - nogle har i perioder anvendt to firmaer)
- Oligopolistisk struktur – ”big four” stod for 98 pct. af revisionshonorar fra børsnoterede selskaber i 2012. Få stærkt specialiserede/højt uddannede udbydere.
- Lovpligtig intern revision i SIFler. Styrker isoleret set revisionskvalitet – men skal overvåges og kontrolleres af ekstern revision/og må reducere PIs efterspørgsel efter og betalingsvilje for ekstern revision.

Hvor mange resurser bruges på ekstern revision af SIFler - sammenlignet med 19 large-cap virksomheder

- Revisionshonorar for ekstern revision af SIFler har været aftagende siden 2000 ift. SIFlers driftsomkostninger og deres balance.

Hvor mange resurser bruges på ekstern revision af SIFler - sammenlignet med 19 large-cap virksomheder

- + mere komplekse, mere risikabel forretningsmodel, risikovægte, flere produkter. Samt flere proceskrav end for andre virks.
- 'Stordriftsfordele' mv. – balance ikke perfekt mål for kompleksitet. Intern revision (?).

Nogle konklusioner

=> Sandsynligt at markedet for ekstern revision ikke kan sikre/understøtte den kvalitet, som forventes fra myndighedernes side.

=> Dvs. fortsat forventningskløft - ikke sikkerhed for at ekstern revision bliver meget bedre/anderledes i fremtiden (trods command-and-control tiltag) !

=> Revisorer kan komme under pres mellem væsentligt sanktions-/regelpres og markedets funktion.

=> overordnet to veje. Reparer så vidt muligt "markedsfejl" eller skru ned for forventningerne til ekstern revision.

=> dog er god revision af SIFler særligt vigtig - systemisk vigtige og svære at afvikle uden store samf.øk. omkostninger, og modtager væsentlig im- og eksplicit offentlig støtte. Svært for myndigheder at bedømme deres robusthed, hvis regnskabsoplysninger ikke er forståelige og retvisende.